# LIITE 3 Toiminta normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

## § 1 Liitteen soveltaminen

Tätä Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön liitettä sovelletaan normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslaissa määritellyissä poikkeusoloissa sekä niihin varautumisessa.

## § 2 Häiriötilanteet ja poikkeusolot

~~Häiriötilanteella tarkoitetaan valtioneuvoston periaatepäätöksen (Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2.11.2017, s. 97) mukaisesti uhkaa tai tapahtumaa, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa tai viestintää.~~ Häiriötilanteella tarkoitetaan valtioneuvoston periaatepäätöksen (Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 16.1.2025, s. 27) mukaan yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin lyhytaikaisesti tai rajatusti vaikuttavia tilanteita, esimerkiksi vedenjakelun keskeytyminen, maksuliikenteen tilapäinen estyminen tai lyhyet sähkökatkot.

Poikkeusoloja ovat valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä säädetyt tilanteet. Poikkeusolot toteaa valtioneuvosto yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa.

## § 3 Varautumisvelvollisuus

Valmiuslain 12 §:n mukaan hyvinvointialueen tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Varautuminen on toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Pohjanmaan hyvinvointialueen valmiussuunnittelulla luodaan kansallisen, alueellisen ja hyvinvointialueen toimialojen riskiarvioiden pohjalta häiriötilanteiden hallintamalli, jolla varmistetaan johtamisjärjestelmä ja toimintatapamallit palveluiden jatkuvuuden turvaamiseksi.

Normaaliolojen häiriötilanteiden ja poikkeusolojen hallintaan nimetään varautumisen ja turvallisuuden johtoryhmä, joka yhdessä toimialojen, hallinnon ja tukitoimintojen kanssa huolehtii erilaisissa uhkamalleissa ja turvallisuustilanteissa hyvinvointialueen toiminnasta siten, että hyvinvointialueen tuottamat ja väestön toimintakyvyn kannalta kriittiset palvelut kyetään varmistamaan ja turvaamaan sekä normaaliolojen häiriötilanteissa että poikkeusoloissa.

Aluehallitus johtaa varautumisen, valmiussuunnittelun ja kokonaisturvallisuuden järjestämisestä aluevaltuuston päättämien periaatteiden mukaisesti. Valmiussuunnitelmista vastaa hyvinvointialueen johtaja sekä muut johtavat viranhaltijat tehtäväjakonsa mukaisesti. Hyvinvointialueen valmiussuunnittelua tukevat ja yhteen sovittavat hyvinvointialueen turvallisuus- ja valmiuspäällikkö, pelastuslaitoksen pelastuspäällikkö (valmius) sekä valmiussuunnittelijat (sote ja pela).

Varautumisen ja turvallisuuden johtoryhmän jäsenten ja johtavien viranhaltijoiden esityksestä hyvinvointialueen johtaja päättää tarvittaessa valmiussuunnitelman päivityksestä, kun turvallisuusympäristössä tapahtuu sellaisia muutoksia, jotka edellyttävät valmiussuunnitelman päivittämistä.

Hyvinvointialueen valmiussuunnitelma koostuu yleisestä osasta ja hallinto- ja tukipalveluiden, toimialojen ja tulosalueiden valmiussuunnitelmista. Valmiussuunnitelmia täydentävät tulosyksiköiden turvallisuussuunnitelmat ja häiriötilanteiden toimintakortit.

Hyvinvointialueen on varautumisessaan varmistettava palvelujen jatkuvuuden turvaaminen myös silloin, kun palveluja toteutetaan hankkimalla niitä yksityisiltä palveluntuottajilta. Laatiessaan palveluntuottajien kanssa ostopalvelusopimuksia järjestämisvastuullaan olevasta toiminnasta on hyvinvointialueen sovittava myös tilannekuvan ylläpitämisestä, välittämisestä ja ilmoitusmenettelystä. Hyvinvointialueen on myös edellytettävä sopimusperusteisilta palveluntuottajiltaan suunnitelmaa valmiudesta ja jatkuvuudenhallinnasta.

## § 4 Hallintosäännön toimivuus normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Voimassa olevaa hallintosääntöä noudatetaan myös normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, ellei hallintosäännön liitteen 3 §:stä 5 tai valmiuslaista muuta johdu.

## § 5 Erityistoimivallan käyttöön ottaminen

Normaaliolojen häiriötilanteiden aikana ja poikkeusoloissa hyvinvointialueen johtaja voi käyttää normaaliolojen hallintosäännön määrittelemästä toimivallasta poiketen päätösvaltaa peruspalvelujen turvaamiseksi ja häiriötilanteen normalisoimiseksi, milloin asia koskee toimenpiteiden yhteensovittamista eri toimialojen välillä, taloudellisten resurssien tai henkilöstöresurssien suuntaamista, tiedottamista tai muuta häiriötilanteen hoitamiseksi välttämätöntä päätöstä.

Pelastustoiminnassa ja sen johtamisessa (väestönsuojelussa ja evakuoinneissa poikkeusoloissa) hyvinvointialueen ylin pelastusviranomainen tai hänen nimeämä pelastusviranomainen toimiessaan pelastustoiminnan johtajana käyttää niitä valtuuksia, mitä siitä on kirjattu pelastus- ja valmiuslakiin tai muuhun säädökseen.

Erityistoimivallan käyttöön ottamisesta normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja valtioneuvoston määrittelemissä poikkeusoloissa päättää Pohjanmaan hyvinvointialueen aluehallitus varautumisen ja turvallisuuden johtoryhmän tekemän esityksen perusteella. Mikäli Pohjanmaan hyvinvointialueen turvallisuustilanne sitä edellyttää, eikä päätös erityistoimivallan käyttöön ottamisesta voi vallitsevan turvallisuustilanteen takia odottaa seuraavaan aluehallituksen kokoukseen, voi myös varautumisen ja turvallisuuden johtoryhmä tai Pohjanmaan hyvinvointialueen häiriötilannejohtoryhmä johtavan viranhaltijan esityksestä tehdä päätöksen erityistoimivallan käyttöön ottamisesta. Tällöin tehdystä päätöksestä on saman vuorokauden aikana annettava tiedoksianto aluehallitukselle. Päätös erityistoimivallan käyttöön ottamisesta on käsiteltävä kuukauden (1) sisällä päätöksenteosta Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuuston ylimääräisessä kokouksessa riippumatta siitä, onko päätöksen erityistoimivallan käyttöön ottamisesta tehnyt aluehallitus tai varautumisen ja turvallisuuden johtoryhmä. Päätöksen erityistoimivallan lakkaamisesta, kun erityistoimivallan jatkamiselle ei ole enää edellytyksiä, tekee aina Pohjanmaan hyvinvointialueen aluehallitus.

## UUSI § 5 a Toimivalta sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueen häiriötilanteissa

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (621/2021) 50 a §:n mukaiset yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen viranhaltijat on määritelty kulloinkin voimassa olevassa Varsinais-Suomen hyvinvointialueen hallintosäännössä. Edellä mainitut viranhaltijat päättävät sote-järjestämislain 50 a §:n 1 momentin 3-6 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden käyttämisestä. Toimenpiteiden käyttö saatetaan hyvinvointialueiden aluehallitusten tietoon yhteistyösopimuksessa sovitun mukaisesti.

## § 6 Luottamushenkilöorganisaatio

Valtuusto, hallitus ja sen jaostot sekä muut toimielimet toimivat mahdollisuuksien mukaan kuten normaalioloissa ottaen huomioon kuitenkin § 5:n mukaisen hyvinvointialuejohtajan johtajan toimivallan. Valtioneuvosto voi valmiuslain perusteella asetuksella säätää valtuuston, hallituksen ja sen jaostojen sekä muiden toimielinten toimintaan tehtävistä muutoksista.

## § 7 Normaaliolojen häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikainen varautumisen ja turvallisuuden johtoryhmä

Normaaliolojen häiriötilanteiden aikana Pohjanmaan hyvinvointialueen toimintaa johtaa hyvinvointialueen johtaja sekä hänen johtama varautumisen ja turvallisuuden johtoryhmä. ~~Poikkeusoloissa sekä siirryttäessä täysvalmiuteen perustetaan Pohjanmaan hyvinvointialueen häiriötilannejohtoryhmä, jonka toimintaa johtaa hyvinvointialueen johtaja. Pohjanmaan hyvinvointialueen häiriötilannejohtoryhmä voidaan perustaa hyvinvointialueen johtajan tekemällä päätöksellä valmiutta kohotettaessa, mikäli tehtävien tehokas hoitaminen ja hyvinvointialueen päätöksentekokyvyn turvaaminen sitä edellyttävät.~~

~~Uhkamallista, turvallisuustasosta sekä valmiuden tasosta riippumatta hyvinvointialueen häiriötilannejohtoryhmään kuuluvat hyvinvointialueen johtaja, hallintojohtaja, henkilöstöjohtaja, viestintäjohtaja, valmius- ja turvallisuuspäällikkö, lakimies, resurssijohtajat sekä pelastuslaitoksen edustaja.~~

Varautumisen ja turvallisuuden johtoryhmä toimii myös hyvinvointialueen häiriötilannejohtoryhmänä poikkeusoloissa ja siirryttäessä täysvalmiuteen. Häiriötilannejohtoryhmän perustaa hyvinvointialuejohtajan päätöksellään valmiutta kohotettaessa, mikäli tehtävien tehokas hoitaminen ja hyvinvointialueen päätöksentekokyvyn turvaaminen sitä edellyttävät. Hyvinvointialuejohtaja johtaa häiriötilannejohtoryhmän toimintaa. Hyvinvointialueen johtaja täydentää häiriötilannejohtoryhmää tarvittavilla asiantuntijoilla.

Hyvinvointialueen on muodostettava sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekuvaa alueeltaan toimintojen jatkuvuuden ja palvelujen saatavuuden turvaamiseksi. Hyvinvointialueen on luovutettava tilannekuvaa koskevia tietoja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 51 §:ssä tarkoitetulle sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskukselle.

Hyvinvointialueen johtajan sijaisina toimivat normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa samat viranhaltijat kuin hallintosäännössä normaaliolojen osalta on määrätty.

Normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa hyvinvointialueen johtaja, hallinnon ja tukipalveluiden sekä toimialojen johtajat viranhaltijat vastaavat normaaliolojen häiriötilanteen ja poikkeusolojen edellyttämistä toimenpiteistä vastuualueillaan ja yhdessä varautumisen ja turvallisuuden johtoryhmän kanssa ohjaavat voimavaroja eri toimialueille normaaliolojen häiriötilanteen ja poikkeusolojen vaatimusten mukaisesti.

Hyvinvointialueen toimintayksiköiden tulee normaaliolojen häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikaisessa toiminnassaan ottaa huomioon normaaliolojen häiriötilanteeseen ja poikkeusoloihin liittyvät viranomaiset ja lakisääteiset organisaatiot sekä niiden toimivalta ja tehtävät.

## § 8 Muut normaaliolojen häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikaiset johtoryhmät ja yhteistyöryhmät

Muut normaaliolojen häiriötilanteisiin liittyvät johtoryhmät ja työryhmät asettaa ja nimeää hyvinvointialueen johtaja tai hänen sijaisensa. Johtoryhmät, häiriötilannejohtoryhmä ja työryhmät toimivat asettajansa antamien toimivaltuuksien puitteissa.

Johtoryhmien ja työryhmien toiminnasta on informoitava hyvinvointialueen johtajalle välittömästi toiminnan käynnistyttyä.

## ~~§ 9 Varautumisen ja turvallisuuden johtoryhmä~~

~~Valmiuslaissa mainittuna valmiustoimikuntana toimii normaalioloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa varautumisen ja turvallisuuden johtoryhmä. Täysvalmiudessa sekä poikkeusoloissa valmiuslaissa mainittuna valmiustoimikuntana toimii Pohjanmaan hyvinvointialueen häiriötilannejohtoryhmä.~~

## § 10 Viestintä

Hallituksen tai hyvinvointialueen johtajan päätettyä tämän hallintosäännön mukaisen erityistoimivallan käyttöön ottamisesta hyvinvointialueen johtaja tai toimintaa johtava viranomainen vastaa tiedottamisesta ja lausunnoista sekä haastatteluista. Viestintäjohtaja koordinoi ja tukee varautumisen ja turvallisuuden johtoryhmän viestintää normaaliolojen häiriötilanteissa sekä häiriötilannejohtoryhmän viestintää poikkeusolojen aikana sekä hyvinvointialueen ollessa täysvalmiudessa sekä ellei hyvinvointialueen johtaja ja/tai toimintaa johtava viranomainen siitä toisin päätä.

Tiedotteet ja lausunnot annetaan sekä ruotsiksi että suomeksi.

## § 11 Pohjanmaan turvallisuusfoorumi ~~/ Österbottens säkerhetsforum~~

Pohjanmaan turvallisuusfoorumi on moniviranomaistyöryhmä, joka toimii maakunnan ylimmän johdon suunnittelu- ja tiedonvaihtofoorumina turvallisuus- ja valmiusasioissa. Turvallisuusfoorumi muodostuu yhteistyöviranomaisista, alueen kuntien edustuksesta, kolmannen sektorin, liike-elämän ja seurakuntien edustuksesta.

Turvallisuusfoorumi jakaa viranomaisten kesken yhteistä tilannekuvaa sekä määrittää maakunnan valmiussuunnittelun painopisteet, resurssit ja yhteiset tavoitteet.

Toiminta perustuu ylimmän johdon keskinäiseen sopimiseen, päätäntävaltaa Pohjanmaan turvallisuusfoorumilla ei ole.

Turvallisuusfoorumin puheenjohtajana toimii hyvinvointialueen johtaja. Hänen varahenkilönään toimii pelastusjohtaja.

Pohjanmaan turvallisuusfoorumin kokoonpanosta on muodostettu turvallisuusfoorumin sihteeristö, joka toimii turvallisuusfoorumin asioita valmistelevana ryhmänä. Sihteeristön työtä johtaa pelastusjohtaja. Vakituinen kokoonpano neljä - viisi henkilöä ja tarvittaessa kutsutaan asiantuntijoita asiakohtaisesti.